

«Управління біоцидами в Україні: базова ситуація і прогалини, які необхідно вирішити для зниження ризиків біоцидів на здоров'я» Київ, Україна, 23-24 листопада 2017 р.

В рамках SAICM QSP проекту «Зміцнення потенціалу для раціонального управління біоцидами (пестицидами та дезінфікуючими засобами) для зниження впливу на населення в Україні»

ГЛАВА 8. ТЕХНІЧНА ІНФРАСТРУКТУРА

*Директор Інституту гігієни та екології
НМУ імені О.О.Богомольця, професор
кафедри гігієни та екології №4 НМУ імені
О.О.Богомольця, д.мед.н., професор
ОМЕЛЬЧУК С.Т.*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ТЕХНІЧНА ДОКУМЕНТАЦІЯ, ВІДПОВІДНО ДО ЯКИХ ПРОВОДЯТЬСЯ ДОСЛІДЖЕННЯ (ВИПРОБУВАННЯ) ДЕЗІНФЕКЦІЙНИХ ЗАСОБІВ

- * Статтею 34 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» визначено, що хімічні речовини, біологічні чинники та засоби медичного призначення, що застосовуються для проведення дезінфекційних заходів, підлягають гігієнічній регламентації та державній реєстрації в порядку, встановленому законодавством. Порядок державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 03.07.2006 № 908 (далі - Порядок)
- * Пунктом 3 Порядку визначено, що державна реєстрація (перереєстрація) засобів проводиться за результатами державної санітарно-епідеміологічної експертизи.
- * Відповідно до приписів статті 1 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» державна санітарно-епідеміологічна експертиза полягає у комплексному вивченні об'єктів експертизи з метою виявлення можливих небезпечних факторів у цих об'єктах, встановленні відповідності об'єктів експертизи вимогам санітарного законодавства, а у разі відсутності відповідних санітарних норм - в обґрунтуванні медичних вимог щодо безпеки об'єкта для здоров'я та життя людини

ЗМІНИ В СИСТЕМІ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ, ДО ПОВНОВАЖЕНЬ ЯКИХ НАЛЕЖИТЬ ПОВОДЖЕННЯ З БІОЦИДАМИ

- * Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади»
- * Утворено Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, реорганізувавши шляхом перетворення Державну ветеринарну та фітосанітарну службу і приєднавши до Служби, що утворюється, Державну інспекцію з питань захисту прав споживачів і Державну санітарно-епідеміологічну службу та поклавши на Службу, що утворюється, функції з реалізації державної політики, які виконували органи, що припиняються
- * Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2017 р. № 348 Деякі питання Державної санітарно-епідеміологічної служби
- * Ліквідувати Державну санітарно-епідеміологічну службу.
- * Покласти на Державну службу з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів завдання і функції з реалізації державної політики у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення та із здійснення контролю (нагляду) за дотриманням вимог санітарного законодавства

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ТЕХНІЧНА ДОКУМЕНТАЦІЯ, ВІДПОВІДНО ДО ЯКИХ ПРОВОДЯТЬСЯ ДОСЛІДЖЕННЯ (ВИПРОБУВАННЯ) ДЕЗІНФЕКЦІЙНИХ ЗАСОБІВ

- * Міністерством охорони здоров'я України наказом від 09.10.2000 № 247, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 10.01.2001 за № 4/5195 (із змінами) затверджено Порядок проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи.
- * Згідно з вимогами пункту 21 Порядку експертиза, дослідження специфічної активності, безпечності, якості засобу та його випробування на практиці проводяться відповідно до методів, затверджених МОЗ.
- * Наказом МОЗ від 06.11.2016 № 739 «Про організацію роботи з державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів, віднесення харчових продуктів до категорії харчових продуктів спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок і проведення їх державної реєстрації», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 17.11.2006 р. за № 1213/13087 затверджено Порядок організації роботи з державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів та видачі реєстраційного свідоцтва, а також Перелік установ і закладів, уповноважених на проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи для потреб державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ТЕХНІЧНА ДОКУМЕНТАЦІЯ, ВІДПОВІДНО ДО ЯКИХ ПРОВОДЯТЬСЯ ДОСЛІДЖЕННЯ (ВИПРОБУВАННЯ) ДЕЗІНФЕКЦІЙНИХ ЗАСОБІВ

- * Крім того, пунктом 4 Порядку передбачено, що головний державний санітарний лікар України затверджує стандартні методи і перелік біологічних тест-об'єктів для випробування специфічної активності засобів, порядок проведення випробувань засобів у практичних умовах та здійснення контролю за їх якістю.
- * Згідно з положеннями підпункту 12 пункту четвертого Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. № 267, МОЗ затверджує порядки проведення усіх видів випробування, дослідження, спеціалізованої оцінки у разі проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, гігієнічної регламентації та державної реєстрації небезпечних факторів у нехарчовій продукції, дезінфекційних засобів, а також порядок проведення аналізу небезпечних для здоров'я людини факторів на всіх етапах виробництва та реалізації нехарчової продукції.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ТЕХНІЧНА ДОКУМЕНТАЦІЯ, ВІДПОВІДНО ДО ЯКИХ ПРОВОДЯТЬСЯ ДОСЛІДЖЕННЯ (ВИПРОБУВАННЯ) ДЕЗІНФЕКЦІЙНИХ ЗАСОБІВ

- * Так, Міністерством охорони здоров'я України затверджено: наказ МОЗ України від 16.12.2003 року № 589 «Щодо гігієнічного регламентування дезінфекційних засобів», наказ МОЗ України від 08.04.2009 року № 231 «Про затвердження методичних рекомендацій "Визначення віруліцидної дії дезінфікуючих засобів" (МР 10.10.4.10.4.3-161-2009), наказ МОЗ України від 11.08.2014 № 552 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Дезінфекція, передстерилізаційне очищення та стерилізація медичних виробів в закладах охорони здоров'я», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 03.09.2014 р. за N 1067/25844. Крім того, при проведенні державної санітарно-епідеміологічної експертизи враховуються вимоги:
- * ГОСТ 12.1.005-88 Система стандартів безпеки труда (ССБТ). Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны (с Изменением N 1),
- * ДСТУ EN 13624:2014 Засоби хімічні дезінфекційні та антисептики. Кількісне визначання фунгіцидної активності суспензії хімічних дезінфекційних засобів стосовно медичних інструментів. Метод випробовування та вимоги (стадія 2, етап 1) (EN 13624:2003, IDT)
- * ДСТУ EN 14348:2014 Засоби хімічні дезінфекційні та антисептики. Кількісне визначання мікобактерицидної активності суспензії хімічних дезінфекційних засобів стосовно медичних інструментів. Метод випробовування та вимоги (стадія 2, етап 1) (EN 14348:2005, IDT)
- * ДСТУ EN 14561:2014 Засоби хімічні дезінфекційні та антисептики. Кількісне визначання бактерицидної активності з використанням носія стосовно інструментів медичної призначеності. Метод випробовування та вимоги (стадія 2, етап 2) (EN 14561:2006, IDT)

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ТЕХНІЧНА ДОКУМЕНТАЦІЯ, ВІДПОВІДНО ДО ЯКИХ ПРОВОДЯТЬСЯ ДОСЛІДЖЕННЯ (ВИПРОБУВАННЯ) ДЕЗІНФЕКЦІЙНИХ ЗАСОБІВ

- * ДСТУ EN 1040:2004 Засоби хімічні дезінфікувальні і антисептичні. Основна бектерицидна активність. Метод випробування та вимоги (стадія 1) (EN 1040:1997, IDT)
- * ДСТУ EN 1275:2004 Засоби хімічні дезінфікувальні і антисептичні. Основна фунгіцидна активність. Метод випробування та вимоги (стадія 1) (EN 1275:1997, IDT)
- * ДСТУ 2665:2012 Засоби мийні синтетичні. Метод визначання мийної здатності
- * ДСТУ ISO 2869:2006 Поверхнево-активні речовини. Засоби мийні. Аніонні поверхнево-активні речовини, що гідролізуються в лужному середовищі. Визначення аніонних поверхнево-активних речовин, які гідролізуються та не гідролізуються (ISO 2869:1973, IDT)
- * ДСТУ 2972-94 Засоби мийні синтетичні порошкоподібні. Загальні технічні вимоги (ГОСТ 25644-96)
- * ДСТУ ISO/TR 896:2007 Речовини поверхнево-активні. Наукова класифікація (ISO/TR 896:1977, IDT)
- * ДСТУ EN 1040:2004 Засоби хімічні дезінфікувальні і антисептичні. Основна бактерицидна активність. Методи випробування та вимоги (стадія 1)
- * ДСТУ EN 1275:2004 Засоби хімічні дезінфікувальні і антисептичні. Основна фунгіцидна активність. Методи випробування та вимоги (стадія 1);

8.1. ЛАБОРАТОРІЇ

На сьогодні державою сформовано розгалужену мережу лабораторій державної форми власності, які здійснюють випробування для цілей державного нагляду, моніторингу хімічних речовин та надання публічних послуг.

*Лабораторії приватної форми власності не уповноважені на здійснення заходів державного нагляду.

8.1. ЛАБОРАТОРІЇ

МОНІТОРИНГ **ДОВКІЛЛЯ** ЗДІЙСНЮЄ :

- * Міністерство аграрної політики та продовольства (Мінагрополітики),
- * Міністерство екології та природних ресурсів (Мінприроди),
- * Державне агенство України з управління зоною відчуження (ДАЗВ),
- * Державна служба геології та надр (Держгеонадра),
- * Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства (Мінрегіонбуд),
- * Державне космічне агенство (ДКА),
- * а також Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС),
- * Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужба),
- * Державне агенство лісових ресурсів (Держлісагентство),
- * Державне агенство водних ресурсів (Держводагентство),
- * Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастр)

та їх територіальними органами, підприємствами, установами і організаціями, які належать до сфери їх управління, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, а також органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.

8.1. ЛАБОРАТОРІЇ

Крім того, відповідно до приписів постанови Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 р. № 182 «Про затвердження Порядку проведення державного соціально-гігієнічного моніторингу», здійснюється соціально-гігієнічний моніторинг за:

станом здоров'я населення і факторами впливу на нього середовища життєдіяльності людини, у тому числі біологічними (вірусні, бактеріальні, паразитарні), хімічними, фізичними (шум, вібрація, ультразвук, інфразвук, тепловий, іонізуючий, неіонізуючий та інші види випромінювання), соціальними (харчування, водопостачання, умови побуту, праці та відпочинку) та іншими факторами – установами та закладами Держпродспоживслужби, Мінрегіонбуду, Мінагрополітики, Національної академії медичних наук України;

природно-кліматичними факторами, джерелами техногенної дії на навколишнє природне середовище, у тому числі на атмосферне повітря, поверхневі та підземні води, ґрунти – установами та закладами Мінприроди, ДСНС, Мінагрополітики, Держводгоспу України;

радіаційним станом – організаціями, що здійснюють радіаційний контроль;

структурою і якістю харчування, безпекою харчових продуктів для здоров'я населення – установами та закладами Держпродспоживслужби України.

8.1. ЛАБОРАТОРІЇ

- * Лабораторна служба Міністерства охорони здоров'я України налічує **30** лабораторних центрів;
- * Держпродспоживслужби України – **30** регіональних лабораторій ветеринарної медицини та ветеринарно-санітарної експертизи.
- * Розвинену лабораторну мережу мають Національна академія медичних наук України, Національна академія аграрних наук України.
- * Крупні промислові об'єднання мають відомчі служби лабораторного контролю.

Відповідно до приписів Закону України “Про акредитацію органів з оцінки відповідності”¹ Національним агентством з акредитації України здійснюється акредитація лабораторій на технічну компетентність в Україні в основному у відповідності з ДСТУ ISO/IEC 17025:2006 з урахуванням вимог міжнародних та європейських стандартів у сфері акредитації органів з оцінки відповідності (ООВ). Міжнародний стандарт ISO/IEC17025 містить усі вимоги, яким повинні відповідати випробувальні та калібрувальні лабораторії.
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2407-14>

¹ - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2407-14>

8.1. ЛАБОРАТОРІЇ

РЕЄСТР АКРЕДИТОВАНИХ ОРГАНІВ З ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ

(станом на 01.09.2017 Р.)²

Назва	Кількість діючих атестатів про акредитацію	Кількість недіючих атестатів про акредитацію	Загальна кількість
Випробувальні лабораторії (ДСТУ ISO/IEC 17025)	454	265	719
Калібрувальні лабораторії (ДСТУ ISO/IEC 17025)	22	5	27
Медичні лабораторії (ДСТУ EN ISO 15189)	2	0	2
Органи з сертифікації продукції, процесів та послуг (ДСТУ EN ISO/IEC 17065)	117	29	146
Органи з сертифікації персоналу (ДСТУ EN ISO/IEC 17024)	12	0	12
Органи з інспектування (ДСТУ EN ISO/IEC 17020)	25	68	93
Органи з сертифікації систем менеджменту (ДСТУ EN ISO/IEC 17021-1)	56	15	71
В цілому	688	382	1070

² - <https://naau.org.ua/reyestr-akreditovanix-oov/>

8.1. ЛАБОРАТОРІЇ

**ПЕРЕЛІК ВИПРОБУВАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРІЙ,
АКРЕДИТОВАНИХ НА ВІДПОВІДНІСТЬ ВИМОГАМ ДСТУ ISO/IEC 17025
у сфері поводження з хімічними речовинами (сайт Національного агентства з
акредитації України)**

№ п/п	Назва	Термін дії атестата акредитації
1.	Дослідницько-випробувальний токсикологічний центр ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА „НАУКОВИЙ ЦЕНТР ПРЕВЕНТИВНОЇ ТОКСИКОЛОГІЇ, ХАРЧОВОЇ ТА ХІМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ АКАДЕМІКА Л.І.МЕДВЕДЯ МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ”	28.07.2005- 27.07.2008 28.07.2008- 27.07.2011 28.07.2011- 27.07.2014 03.09.2014- 02.09.2019
2.	Центральна випробувальна лабораторія контролю якості товарів Торгово-промислової палати України	25.12.2006- 24.12.2009 25.12.2009 24.12.2012 25.12.2012- 24.12.2017
3.	Одеська прикордонна державна контрольно-токсикологічна лабораторія	09.01.2007- 08.01.2010 19.01.2010- 18.01.2013 Акредитація призупинена з 06.08.2012 05.10.2012- 04.10.2017
4.	Випробувальний центр “СЖС Україна” ІНОЗЕМНОГО ПІДПРИЄМСТВА “СЖС УКРАЇНА”	22.02.2007- 21.02.2010 24.02.2010- 23.02.2013 24.02.2013- 23.02.2018
5.	Випробувальний центр продукції Державного підприємства "Херсонський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації"	26.07.2007- 25.07.2010 26.07.2010- 25.07.2013 26.07.2013- 25.07.2018

8.1. ЛАБОРАТОРІЇ

**ПЕРЕЛІК ВИПРОБУВАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРІЙ,
АКРЕДИТОВАНИХ НА ВІДПОВІДНІСТЬ ВИМОГАМ ДСТУ ISO/IEC 17025
у сфері поводження з хімічними речовинами (сайт Національного агентства з
акредитації України)**

№ п/п	Назва	Термін дії атестата акредитації
6.	Науково-випробувальна лабораторія харчової продукції та продовольчої сировини ДП "Чернігівський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації"	17.12.2010- 16.12.2013 17.12.2013- 16.12.2018
7.	Інститут гігієни та екології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця	30.04.2013- 29.04.2018
8.	Випробувальна лабораторія ТОВ «ЩЕДРО»	15.05.2017- 14.05.2022
9.	Державна науково-дослідна лабораторія з контролю якості лікарських засобів Державної установи «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва Національної академії медичних наук України»	12.05.2008- 11.05.2011 12.05.2011 – 11.05.2014 28.05.2014- 27.05.2019
10.	Лабораторія досліджень хіміко-біологічних чинників ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА РЕЗЕРВУ УКРАЇНИ – УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ НАНОБІОТЕХНОЛОГІЙ ТА РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ	03.07.2008- 02.07.2011 01.07.2011- 30.06.2014 06.10.2014- 05.10.2019
11.	Комунальне підприємство «Санепідсервіс»	25.02.2015- 24.02.2020

8.1. ЛАБОРАТОРІЇ

**ПЕРЕЛІК ВИПРОБУВАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРІЙ,
АКРЕДИТОВАНИХ НА ВІДПОВІДНІСТЬ ВИМОГАМ ДСТУ ISO/IEC 17025
у сфері поводження з хімічними речовинами (сайт Національного агентства з
акредитації України)**

№ п/п	Назва	Термін дії атестата акредитації
12.	Випробувальна лабораторія з аналізу засобів для дезінфекції і антисептики ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ ЕПІЗООТОЛОГІЇ ІНСТИТУТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ	31.03.2015- 30.03.2020
13.	ВИПРОБУВАЛЬНА ЛАБОРАТОРІЇ ТОВ «НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «ДІН ЛТД»	24.06.2016- 23.06.2021
14.	Державна установа «Київський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України»	12.12.2016- 11.12.2021
15.	Випробувальна лабораторія Державної установи "Дніпропетровський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України"	25.06.2007- 24.06.2010 24.06.2010- 23.06.2013 11.03.2014- 10.03.2019

8.2. УРЯДОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА КОМП'ЮТЕРНА ОСНАЩЕНІСТЬ

Процес розвитку інформаційних технологій є основою суспільного прогресу, інформаційна сфера діяльності суспільства набула особливого значення в його інноваційному поступі, питання розвитку цієї сфери потребують комплексного підходу в їх вирішенні.

Питання розвитку та функціонування інформаційних систем регулюється законами України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», Про захист інформації в автоматизованих системах» та ін.

Постановою Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2016 р. № 606 "Деякі питання електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів» визначено **перелік пріоритетних державних електронних інформаційних ресурсів для запровадження електронної взаємодії.**

8.2. УРЯДОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА КОМП'ЮТЕРНА ОСНАЩЕНІСТЬ

На першому етапі до зазначеного переліку включені такі реєстри:

- * Єдиний державний демографічний реєстр
- * Державний земельний кадастр
- * Єдиний реєстр підприємств, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство
- * Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань
- * Державний реєстр речових прав на нерухоме майно
- * Державний реєстр актів цивільного стану громадян
- * Реєстр платників податку на додану вартість
- * Єдиний державний реєстр Міністерства внутрішніх справ стосовно зареєстрованих транспортних засобів та їх власників
- * Державний електронний інформаційний ресурс Міністерства внутрішніх справ, в якому обробляється інформація з питань судимостей
- * Державний реєстр загальнообов'язкового державного соціального страхування
- * Державний електронний інформаційний ресурс Міністерства внутрішніх справ, в якому обробляється інформація з питань втрачених паспортів
- * Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування
- * Єдиний реєстр довіреностей
- * Автоматизована інформаційна система Державної казначейської служби України по обліку доходів та видатків бюджетів усіх рівнів
- * Єдиний державний реєстр судових рішень.

8.2. УРЯДОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА КОМП'ЮТЕРНА ОСНАЩЕНІСТЬ

Подальший розвиток інформаційних систем передбачає включення до єдиної інформаційної системи інших баз даних та реєстрів, у т.ч. щодо хімічних речовин.

Необхідно зазначити, що статтею 13 Закону України «Про інформацію» визначено складові інформації про стан довкілля, до якої включено інформацію про стан довкілля (екологічна інформація) відомості та/або дані про:

- * стан складових довкілля та його компоненти, включаючи генетично модифіковані організми, та взаємодію між цими складовими;
- * фактори, що впливають або можуть впливати на складові довкілля (речовини, енергія, шум і випромінювання, а також діяльність або заходи, включаючи адміністративні, угоди в галузі навколишнього природного середовища, політику, законодавство, плани і програми);
- * стан здоров'я та безпеки людей, умови життя людей, стан об'єктів культури і споруд тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан складових довкілля.

8.2. УРЯДОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА КОМП'ЮТЕРНА ОСНАЩЕНІСТЬ

Практично всі центральні органи виконавчої влади, що відповідають за поводження з хімічними речовинами мають достатні можливості для збирання, накопичення та аналізу інформації щодо хімічних речовин. Центральні органи виконавчої влади, їх територіальні органи та підпорядковані установи оснащені локальними комп'ютерними мережами та системами з доступом в мережі Інтернет до глобальних інформаційних ресурсів та баз даних щодо хімічних речовин.

Постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. N 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» визначено Перелік наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних. До зазначених даних включені реєстри, які містять інформацію щодо хімічних речовин, зокрема: Державний реєстр небезпечних факторів, Державний реєстр дезінфекційних засобів, Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, реєстр висновків державної санітарно-епідеміологічної експертизи, Державні санітарні норми та правила, Гігієнічні нормативи та ін.

8.3. ПРОГРАМИ ТЕХНІЧНОГО НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ/ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

КОМЕНТАРІ ТА АНАЛІЗ (ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ):

- * Наявна система моніторингу довкілля базується на реалізації розподілених функцій її суб'єктами і складається з підпорядкованих їм підсистем. Кожна підсистема на рівні окремих суб'єктів системи моніторингу має свою структурно-організаційну, науково-методичну та технічну бази.
- * Спостереження за станом довкілля та факторами впливу на нього в системі моніторингу проводяться одночасно в декількох відомчих мережах спостережень.
- * Відомчі мережі та програми з моніторингу довкілля не узгоджені між собою, і тому в деяких випадках спостереження дублюються, а на окремих напрямках є недостатніми.
- * Існуючий стан організації спостережень та проведення оцінок не забезпечує у повному обсязі інформаційні потреби системи моніторингу, призводить до неефективного використання коштів.
- * В наявних мережах спостереження проводяться за різними методами, визначення показників забруднення переважно виконуються із застосуванням застарілих методик на обладнанні, яке не відповідає сучасним технічним і метрологічним вимогам, більшість з якого вичерпало свій технічний ресурс.
- * Наявні мережі спостережень побудовані без урахування рекомендацій комісії ЄЕК ООН щодо створення Європейської мережі спостережень та інформації про стан навколишнього природного середовища, зокрема мереж EUROWATERNET, EUROSOMNET, ICP FORESTS та інших.

8.3. ПРОГРАМИ ТЕХНІЧНОГО НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ/ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

КОМЕНТАРІ ТА АНАЛІЗ (ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ):

- * Імплементация Директиви 2008/50/ЄС Європейського Парламенту та Ради про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи та Директиви 2004/107/ЄС Європейського Парламенту та Ради про миш'як, кадмій, ртуть, нікель та поліциклічні ароматичні вуглеводні у атмосферному повітрі вимагає визначення зон та агломерацій і встановлення системи оцінки якості атмосферного повітря відносно забруднювачів.
- * Україна є учасником багатьох міжнародних двосторонніх та багатосторонніх угод і конвенцій, зокрема Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція), Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані, Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, Конвенції Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці, Конвенції про охорону біологічного різноманіття, Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин та інших, виконання яких потребує використання інформації щодо стану довкілля та прогнозування його змін.

8.3. ПРОГРАМИ ТЕХНІЧНОГО НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ/ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

КОМЕНТАРІ ТА АНАЛІЗ (ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ):

- * За роки проведення спостережень суб'єктами системи моніторингу накопичено певний досвід і великі обсяги інформації про стан об'єктів довкілля та джерел їх забруднення. Відсутність стандартизованих форматів збереження первинних даних спостережень, що містяться у відомчих базах даних, не надає можливості їх використання в єдиній системі моніторингу. Ретроспективна інформація накопичена на паперових носіях. Низький рівень використання геоінформаційних систем для оцінки та представлення екологічної інформації.
- * Більшість центральних органів виконавчої влади, для виконання своїх функцій, для яких необхідне проведення випробувань та експертиз, створюють відомчі мережі державних лабораторій. При цьому не враховується наявність державних лабораторій, що входять до мережі інших центральних органів виконавчої влади, або можливість використання приватних лабораторій, які проводять такі самі види випробувань.
- * Рівень компетентності державних лабораторій у багатьох випадках підтверджують органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать ці лабораторії, без урахування критеріїв, якими вони повинні відповідати. При цьому в деяких випадках органи виконавчої влади уповноважують на проведення державних випробувань лабораторії державної форми власності, які не мають достатнього рівня компетентності та відповідного обладнання.²²

8.3. ПРОГРАМИ ТЕХНІЧНОГО НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ/ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

КОМЕНТАРІ ТА АНАЛІЗ (ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ):

- * Необхідно зазначити, що рівень якості випробувань, які проводять у вищезазначених лабораторіях, є переважно низьким, про що свідчить надзвичайно мала кількість державних лабораторій, які пройшли процедуру незалежної акредитації (орієнтовно 5-7 % загальної кількості державних лабораторій).
- * В Україні на відміну від Європейського Союзу недостатньо розвинуті система науково-методологічної координації діяльності державних лабораторій та система організацій, які можуть бути координаторами програм проведення міжлабораторних порівняльних випробувань, однак фактично не створені інституції референс-лабораторій, які гарантують достовірність випробувань. Зазначені лабораторії визначені лише в системі Держпродспоживслужби
- * Крім того, невід'ємною складовою інформаційної системи моніторингу є інформація, отримана при здійсненні дозвільно-наглядової функції центральними органами виконавчої влади. Зокрема, в Україні на законодавчому рівні встановлена вимога щодо обов'язковості проведення державних випробувань та експертиз для великої кількості дозвільних процедур. Проте у зв'язку з проведенням дерегуляції господарської діяльності та запровадження протягом останніх 3-х років моніторингу на окремі види контрольно-наглядової діяльності кількість лабораторних досліджень значно знизилась, що не дозволяє отримати репрезентативні данні щодо обігу хімічних речовин.

8.3. ПРОГРАМИ ТЕХНІЧНОГО НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ/ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Таким чином, у системі функціонування державних лабораторій наявні такі проблеми:

- * неефективність використання державних ресурсів внаслідок розгалуженості мережі відомчих державних лабораторій і дублювання випробувань, що призводить до їх низької якості;
- * монополізація ринку лабораторних послуг внаслідок обов'язковості проведення державних випробувань та експертиз;
- * залежність державних лабораторій від центральних та місцевих органів виконавчої влади, у сфері яких вони перебувають;
- * виникнення додаткових перешкод для бізнесу внаслідок дублювання випробувань та невизнання їх результатів центральними органами виконавчої влади.

8.3. ПРОГРАМИ ТЕХНІЧНОГО НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ/ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Розбудова системи моніторингу відповідно до національних інформаційних потреб та з урахуванням міжнародних зобов'язань на нашу думку повинна здійснюватися шляхом:

- * перегляду організаційно-структурної схеми інформаційного забезпечення з урахуванням європейської моделі звітності з екологічних питань та міжнародних зобов'язань України;**
- * створення державних реєстрів системи моніторингу довкілля;**
- * оптимізації відомчих мереж спостережень та створення єдиної загальнодержавної мережі спостережень;**
- * розроблення та впровадження стандартів Європейського Союзу та методів контролю якості даних у сфері моніторингу довкілля;**
- * розроблення на основі міжнародного досвіду та впровадження на національному та регіональному рівнях переліку екологічних показників для виявлення причинно-наслідкових зв'язків стану навколишнього природного середовища і факторів впливу на нього та використання таких даних під час формування управлінських рішень;**
- * впровадження сучасних комунікаційних та ІТ технологій, використання даних дистанційного зондування Землі;**
- * розроблення та впровадження методів та програмних засобів проведення комплексних оцінок та прогнозування стану природних об'єктів, оцінки екологічного ризику.**

8.3. ПРОГРАМИ ТЕХНІЧНОГО НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ/ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Підвищення спроможності системи моніторингу своєчасно виявляти екологічні загрози, яка визначається рівнем її фінансового, технічного та кадрового забезпечення, передбачає:

- * розроблення та впровадження механізму змішаного фінансування у сфері моніторингу навколишнього середовища (державний та місцеві бюджети, кошти підприємств, інші джерела, включно з коштами міжнародних програм та проектів);
- * поширення практики залучення до отримання інформації у сфері навколишнього середовища суб'єктів господарювання, зокрема підприємств-забруднювачів;
- * розроблення планів і технічних завдань на поступове оновлення приладово-аналітичної бази системи моніторингу та запровадження автоматизованих систем збору і передачі інформації про стан навколишнього природного середовища;
- * впровадження механізмів забезпечення та контролю якості даних;
- * розроблення програм підготовки та атестації кваліфікованих спеціалістів;
- * забезпечення необхідного рівня наукової підтримки функціонування та розвитку системи моніторингу.

* Дякую за увагу!